

CONSILIUL PENTRU PREVENIREA ȘI ELIMINAREA DISCRIMINĂRII ȘI ASIGURAREA EGALITĂȚII

СОВЕТ ПО ПРЕДУПРЕЖДЕНИЮ И ЛИКВИДАЦИИ ДИСКРИМИНАЦИИ И ОБЕСПЕЧЕНИЮ РАВЕНСТВА
COUNCIL ON THE PREVENTION AND ELIMINATION OF DISCRIMINATION AND ENSURING EQUALITY

Adresa: Republica Moldova, Chișinău, MD-2004
bd. Ștefan cel Mare și Sfânt nr.180, bir.405
tel.: +373 (0) 22 21-27-26

Адрес: Республика Молдова, Кишинёв, MD-2004
бул. Стефан чел Маре, 180, каб. 405
тел.: +373 (0) 22 21-27-26

DECIZIE din 6 martie 2018 cauza nr. 152/17

Membrii Consiliului participanți la ședința de deliberare:

Ian FELDMAN – președinte
Oxana GUMENNAIA – membră
Andrei BRIGHIDIN – membru
Lucia GAVRILIȚĂ – membră

au examinat plângerea depusă de M. I., conform celor descrise și au deliberat, în ședință închisă, cu privire la următoarele.

I. Obiectul plângerii

Petiționarul invocă o pretinsă discriminare pe criteriu de limbă din partea instanței de judecată, manifestată prin emiterea încheierilor de a nu da curs cererilor de chemare în judecată (întocmite în limba rusă) și acordarea unui termen suplimentar pentru prezentarea cererilor întocmite în limba de stat.

II. Dreptul național relevant

- 2.1 **Constituția Republicii Moldova la art. 13 alin. (2)** prevede că statul recunoaște și protejează dreptul la păstrarea, la dezvoltarea și la funcționarea limbii ruse și a altor limbi vorbite pe teritoriul țării; **art. 16 alin. (2)** stipulează că toți cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială; **art. 20 alin. (1)** stipulează că orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime, și **alin.(2)** stabilește că nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.
- 2.2 **Codul de procedură civilă la art. 5 alin. (2)** stipulează că nici unei persoane nu i se va refuza apărarea judiciară din motiv de inexistență a legislației, de imperfecțiune, coliziune sau obscuritate a legislației în vigoare; art.167 alin. (1) lit. a) prevede că la cererea de chemare în judecată se anexează copiile de pe cererea de chemare în judecată și de pe înscrisuri, certificate de către parte, pe proprie răspundere, într-un număr egal cu numărul de pârți și de intervenienți, dacă ei nu dispun de aceste acte, plus un rând de copii pentru instanță. Copiile vor fi certificate de către parte pentru conformitate cu originalul. Dacă înscrisurile și cererea de chemare în judecată sânt făcute într-o limbă străină, instanța dispune prezentarea traducerii lor în modul stabilit de lege.
- 2.3 **Legea cu privire la drepturile persoanelor aparținând minorităților naționale și la statutul juridic al organizațiilor lor nr. 382 din 19.07.2001 la art.12 alin. (1)** prevede că persoanele aparținând minorităților naționale au dreptul de a se adresa în instituțiile publice oral și în scris, în limba moldovenească sau rusă, și de a primi răspuns în limba în care au formulat adresarea.
- 2.4 **Legea cu privire la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul RSS Moldovenești nr. 3465 din 01.09.1989 art. 3** stabilește că limba rusă se folosește pe teritoriul republicii alături de limba moldovenească în calitate de limbă de comunicare între națiuni; **art. 6** în relațiile cu organele puterii de stat, administrației de stat și organizațiilor obștești, precum și cu întreprinderile, instituțiile și organizațiile situate pe teritoriul RSS Moldovenești limba de comunicare orală sau scrisă - moldovenească sau rusă - o alege cetățeanul; **art. 7** pentru lucrătorii de la instituții, care în virtutea obligațiilor de serviciu vin în contact cu cetățenii (ocrotirea sănătății), indiferent de apartenența națională, în scopul de a asigura dreptul cetățeanului la alegerea limbii se stabilesc cerințe în ceea ce privește cunoașterea limbilor

moldovenească, rusă, iar în localitățile cu populație de naționalitate găgăuză - și a limbii găgăuze la nivelul comunicării necesar pentru îndeplinirea obligațiilor de muncă, de servicii și oficiale.

- 2.5 **Legea cu privire la asigurarea egalității nr. 121 din 25.05.2012 la art. 1 alin. (1)** stabilește că scopul legii este prevenirea și combaterea discriminării, precum și asigurarea egalității tuturor persoanelor aflate pe teritoriul Republicii Moldova în sferile politică, economică, socială, culturală și alte sfere ale vieții, fără deosebire de rasă, culoare, naționalitate, origine etnică, limbă, religie sau convingeri, sex, vîrstă, dizabilitate, opinie, apartenență politică sau orice alt criteriu similar; **art. 2** oferă definiția discriminării ca fiind orice deosebire, excludere, restricție ori preferință în drepturi și libertăți a persoanei sau a unui grup de persoane, precum și susținerea comportamentului discriminatoriu bazat pe criteriile reale, stipulate de prezenta lege sau pe criteriile presupuse; **art. 13 alin. (2)** prevede că plângerea trebuie să conțină o descriere a încălcării dreptului persoanei, momentul în care a avut loc această încălcare, faptele și eventualele dovezi care susțin plângerea, numele și adresa persoanei care o depune; **art. 14** prevede că plângerea se respinge dacă (a) nu conține datele de identificare a persoanei care a depus-o (b) nu conține informația prevăzută la art. 13 alin. (2) sau (c) este o plângere repetată care nu conține informații și dovezi noi; **art. 18 alin. (1) lit. e)** stabilește că orice persoană care se consideră victimă a discriminării are dreptul să înainteze o acțiune în instanța de judecată și să solicite declararea nulității actului care a condus la discriminarea sa.
- 2.6 **Legea cu privire la activitatea Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității nr. 298 din 21.12.2012 la pct. 42** prevede că se declară inadmisibile plângerile care (a) cad sub incidența art. 14 din Legea cu privire la asigurarea egalității; (b) au fost depuse cu încălcarea termenului de prescripție; (c) nu țin de competența Consiliului; (d) au un obiect nefondat, prin raportare la domeniul de aplicare al Legii cu privire la asigurarea egalității; **pct. 43** dacă examinarea plângerii nu ține de competența Consiliului, petiționarul sau persoana interesată este informată despre dreptul de a se adresa autorității competente, cu indicarea, după caz, a acesteia.

III. În concluzie, Consiliul reține următoarele

- 3.1 Din cele descrise, Consiliul stabilește că se invocă o pretinsă discriminare pe criteriu de limbă în acces la justiție.
- 3.2 Din materialele prezentate, Consiliul observă că petiționarul prezintă două încheieri pe două dosare diferite prin care, cererile acestuia au fost restituite fără examinare. Pe un dosarul Consiliului, analizând materialele prezentate, observă că prin încheierea de restituire a cererii de chemare în judecată din 24.11.2017 s-a indicat faptul că reclamatul nu a lichidat neajunsurile indicate în încheierea de a nu da curs cererii din 6.11.17. Din materialele dosarului, se constată că judecătorul a atenționat asupra mai multor neajunsuri, și anume (i) nu s-a descris esența încălcărilor pretinse, nefiind elucidate circumstanțele de fapt și de drept și (ii) limba de întocmire a cererii de chemare în judecată. Petiționarul nu a prezentat probe că a lichidat neajunsul referitor la elucidarea circumstanțele de fapt și de drept. În această situație, Consiliul nu are certitudinea că anume limba de întocmire ar fi constituit un impediment la punerea pe rol a cererii sale. Astfel, Consiliul nu poate reține alegațiile acestuia că anume limba de redactare a cererii a determinat restituirea acesteia. Cu alte cuvinte, Consiliul nu stabilește un raport de cauzalitate dintre tratamentul deplâns (nu s-a dat curs cererii) și criteriul invocat (limba).
- 3.3 Cât privește încheierea din 01.12.2017 privind restituirea cererii de chemare în judecată, Consiliul reține că unicul temei l-a constituit limba de redactare a cererii, aceasta fiind întocmită în limba rusă. Instanța de judecată și-a justificat acțiunea invocând prevederile art. 167 alin. (1) lit. a) Cod de procedură civilă prin care este împuternicită să dispună prezentarea traducerii, dacă înscrisurile sunt făcute într-o limbă străină.
- 3.4 Consiliul reamintește că instanțele de judecată nu au o practică uniformă în privința punerii pe rol a unei cereri de chemare în judecată în limba rusă. Din interacțiunea Consiliului cu instanțele de judecată se observă că în unele cazuri cererile întocmite în limba rusă se acceptă spre examinare. O abordare similară, Consiliul a constatat în decizia din 2.12.2013 emisă pe cauză 009/2013. Atunci, la solicitarea Consiliului de a unifica practica judiciară în această privință, Curtea Supremă de Justiție a informat că în Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție cu privire la actele judecătorului în faza intentării procesului civil și

pregătirii pricinii pentru dezbateri judiciare nr.5 din 17.11.2014 sunt arătate expres temeiurile în bază cărora judecătorul poate refuza, restitui sau nu da curs cererii de chemare în judecată, iar, neacceptarea cererii pe motiv că aceasta nu a fost întocmită în limba de stat, ci într-o altă limbă vorbită pe teritoriul Republicii Moldova, nu se regăsește printre aceste temeiuri. Cu toate acestea, situația nu se schimbă, iar prevederile art. 167 alin. (1) lit. a) Cod de procedură civilă referitoare la limba de întocmire a înscrisurilor nu țin cont de specificul lingvistic național. Consiliul subliniază că potrivit art. 5 alin. (2) Codul de procedură civilă, nici unei persoane nu i se poate refuza apărarea judiciară din motiv de inexistență a legislației, de imperfecțiune, coliziune sau obscuritate a legislației în vigoare. Consiliul reiterează că neacceptarea cererii în procedura civilă de către instanțele de judecată exclusiv din considerentul că este întocmită în limba rusă, constituie discriminare accesul la justiție.¹

- 3.5 Totodată, Consiliul explică petiționarului că încheierea de restituire a cererii pe motiv că nu au fost remediate neajunsurile atenționate (prezentarea traducerii în limba de stat a cererii întocmite în limba rusă) se atacată cu recurs, în ordinea procedurii civile și nu în fața Consiliului. Aceasta constituie unica procedură legală de a anula actul care a dus la discriminare. Consiliul nu are competență de a dispune casarea/anularea actelor judecătorilor. Mai mult ca atât, prevederile art. 18 alin. (1) lit. e) din Legea cu privire la asigurarea egalității nr. 121 din 25.05.2012 stabilește expres că declararea nulității actului care a condus la discriminare poate fi dispusă doar de către instanța de judecată.

Astfel, conducându-se de prevederile art. 1- 3 și art. 15 alin.(4) din Legea cu privire la asigurarea egalității nr. 121 din 25.05.2012, coroborat cu pct. 61 și pct. 42 lit. c) și lit. d) din Legea cu privire la activitatea Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității nr. 298 din 21.12.2012,

CONSILIUL DECIDE

1. Neacceptare cererii în procedură de către instanțele de judecată exclusiv din considerentul că este întocmită în limba rusă constituie discriminare pe criteriul de limbă.
2. O copie a prezentei decizii se remite către Comisia Parlamentară Drepturile Omului și Relații Interetnice pentru a identifica soluții de ordin legislativ pentru a preveni situații similare pe viitor.
3. Alegațiile analizate la pct. 3.2 se declară inadmisibile.
4. Decizia se comunică petiționarului și va fi făcută publică pe adresa www.egalitate.md.
5. Decizia este cu drept de atac în instanța de contencios administrativ, conform prevederilor pct. 65 din Legea cu privire la activitatea Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității nr. 298 din 21.12.2012 și Legii contenciosului administrativ nr. 793 din 10.02.2000.

Membrii Consiliului care au votat decizia:

Ian FELDMAN – președinte

Oxana GUMENNAIA – membră

Andrei BRIGHIDIN – membru

Lucia GAVRILIȚĂ – membră

¹ A se vedea deciziile emise pe cauzele nr. 009/13, nr. 045/14, nr. 499/16, nr. 148/17